

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30—Uredništvo in uprava:
K. Ljudvovska ulica št. 3
v LjubljaniTelefon št. 3770
Post. ček. račun št. 10499

Prvodecembrske misli

1. decembra bo preteklo 16 let od dne jugoslovanskega zedinjenja. Vesel bi moral biti ta dan in srce vsakega dobrega Slovenca, Hrvat in Srba naj bi se z najglobljim zadoščenjem radostilo ob našem narodnem prazniku. In če bi bil tvorec jugoslovanskega zedinjenja, naš veliki narodni kralj Aleksander I. še med nami, bi tudi bilo tako. Tako pa so naša srca še vedno polna tuge, ker niso mogla preboleti stranske izgube, ki nam jo je z izdajalčevo roko zadal tuječev strel.

Navzlic svoji veliki tugi pa je naš narod ohranil strahotno mirnost živcev. To naj bo resno opozorilo vsem, ki se jim nekaj blede o slabosti Jugoslavije. Jugoslavija je močna država in nikomur ne svetujemo, da se o tem približje prepriča. Naš narod je miroljuben. Za to je dal že nešteto dokazov. Tudi te zadnje težke tedne jih daje v obilni meri. Vsi pošteti narodi priznavajo, da se spričo take žalitve ne da zamisliti večja zmernost, kakor pa jo kaže Jugoslavija, ki polaga največje žrtve na oltar miru.

Prav tako gotovo, kakor je naš narod iskreno vnet za svetovni mir in za mir s svojimi sosedi, prav tako gotovo pa je pripravljen vedno in z vsemi sredstvi braniti svojo državo, svojo neodvisnost in svojo skupnost pred vsemi sovražniki.

Na dan 1. decembra, na veliki dan jugoslovanskega narodnega praznika povedo bojovníki, ki so organizirano jedro slovenskega naroda, ki zbirajo okoli sebe ogromno večino Slovencev in imajo zategadelj pravico in dolžnost govoriti v njihovem imenu, vsemu svetu:

Jugoslavija ni umeten stvar, ampak je ostvaritev stoletnega hrepenenja vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov. Z njo so Slovani na jugu srednje Evrope prišli do svoje neodvisnosti, svobode in politične moči, ki je ne bodo nikdar več dali iz rok.

Vsa današnja Evropa, pa tudi ves ostali svet se zviha v krčih in le prepogosto se v krvi obravnavajo domači računi in obračuni s sosedi. V Jugoslaviji je več miru kot drugod. Naše domače zadeve pa nobenega tujca nič ne brigajo in grenko razočaran bo vsak, ki si od njih obeta kakoga haska zase. Kraljevina Jugoslavija je granitna skala, ob kateri si bo razbil glavo vsak naskakovelec.

Ob 16-letnici zedinjenja moramo žal ugotoviti, da so se povampirili tisti, ki so l. 1914. zanetili svetovni požar. Habsburžani, ki so stoletja tlačili slovanske in romanske narode Podonavja, ne morejo pozabiti svojih sijajnih in naših mračnih časov. Dmišljavo madžarsko plemstvo se ne zadovoljuje s tem, da ima vso madžarsko zemljo, ogrski kmet pa nič (in je temu zato povsod bolj na svetu kot pa doma), marveč bi hotelo vzeti zemljo še prekmurškemu, hrvaškemu, srbskemu, slovaškemu in rumunskemu kmetu, ki je v madžarskih časih ni imel in so mu jo dale šele svobodne narodne države.

K tej »legitimistični« in laži-revizijonistični svojati se je pridružil še zemlje in njenih zakladov lačni imperijalizem slovskih junakov, ki so pogumnejši z jezikom nego mož proti možu... In Evropa ne more priti do miru pred elementi nereda, Podonavje pa ne do splošnega dela obnove, ki ga vedno in vedno motijo njegovi stoletni trinogi.

Jugoslavija se je obrnila do Društva narodov z zahtevo, da se kaznujejo krivci za marsejski zločin. Ženevska naprava ima sedaj priliko pokazati, kolika je njena moč in njena morala. Evropa bo, v tem primeru, le tedaj dokazala, da ji je res do reda in miru, če bo z vso jasnostjo povedala, da ni nič z »legitimizmom«, nič z revizionizmom po madžarskem in laškem receptu in da so habsburški časi že l. 1918. za vse veke vekov minuli. Dokler se to ne zgodi, bo pač morala vsaka, še tako poštena in miroljubna država sama skrbeti za red okoli

Svoji k svojim?

Prinašamo spodnje poročilo o zborovanju, ki je že zdavnaj minulo. Zalibog pa je predmet, o katerem se je razpravljalo, danes še vedno, morda še bolj aktualen.

O tem zborovanju, ki se je pred tedni vršilo v Unioni, so naši dnevniki že prinesli več ali manj izčrpna poročila. Zborovanje, ki mu je blestelo na čelu drugače prekrasno geslo »Svoji k svojim«, ni moglo delovati na poslušavce prepričevalno in sicer prvič radi tega ker je publika očitno smatrala neke organizatorje za premalo kvalificirane, da bi mogli to geslo zastopati v celoti, drugič pa zato, ker je pri današnjem stanju trgovskega gospodarstva zelo težko izvajati to načelo brez občutljivih vsaj notranjih, če ne zunanjih nasprotij. Toda ne glede na vse to, je uspeh zborovanja vsaj v toliko blagodejen, da so se razčistili nekateri pojmi, čeravno morda v taki smeri, kot izpočetka ni bilo pričakovati.

Velik del zborovanja je izzvenel v protest zoper Bat'o, s katerim se tako tragično morata boriti naša čevljarska obrt in industrija. Ker govora, ki je silno zanimiv, ni prinesel noben dnevnik, ga podajamo našim bralcem — na žalost le v izvlečku radi pomanjkanja prostora.

Zastopnik čevljarjev, g. Kristan iz Ljubljane je, v kratkem povedano izvajal naslednje:

Čenjeni zborovalci!

Čez 300.000 nas je obrtnikov in delavcev z našimi družinami in storilnost naše produkcije krije v več kot zadostni meri potrebo v celi naši državi. Niti enega para čevljev nam ni treba nositi iz tujstva, niti ene nove domače tovarne ustanoviti, ker je sedanja kapaciteta popolnoma zadostna. Vsa ta lepo razvita domača obrt in industrija je zapisana smrti in to ne vsled gospodarske krize, ampak na ljubo Bat'ji.

Široko so odprta vrata tujemu kapitalu, da se je vgnezdil pri nas, da je zanesel v že itak preveliko domačo produkcijo nelzdržen konkurenčni boj, da s svojo velikansko kapitalno močjo izrine, strga in gospodarsko popolnoma uniči stotisoče naših pridnih in poštenih domačih obrtnikov, delavcev in njih družin.

Pa poreče kdo, da nam je Bat'a prinesel napredek, ker je znižal cene čevljev, ker je nadomestil delavca s strojem in uvedel moderno produkcijo s tekočim trakom. Res je, takih dragocenih strojev si ne more nabaviti noben domač podjetnik, ker zahteva taka stvar naravnost ogromen kapital, kakršnega ne premore naš mali človek. Ali pa je res, da je tak razvoj za državo in za narod koristen? Bat'a zaposluje danes kakih 1400 delavcev, dočim je svojčas, pred Bat'o živelo od te gospodarske

svoje hiše in se dogovarjati s prav tako ogroženimi sosedi, da se skupaj pobrigajo za izdatna jamstva miru.

Bojovníki, ki se združujejo v svoji veliki, vsenarodni organizaciji, v »Boju«, se na dan državnega praznika ogledajo okoli svoje velike domačije, kraljevine Jugoslavije, in povedo vsem nemirnežem z grmečim glasom: »Mir! Roke proč! Tu smo mi, stari znanci s Cera, iz Dobruđe, z Dobrodo, iz Kobarida in Kajmakčalana!«

Ko to povedo, pa še sami svojo in svojih rojakov vest pretehtajo in pravijo vsem, ki so dobre volje:

»Bojovníki hočemo močno državo, zakaj močni državi je mir zagotovljen. Država je močna, če je duhovno in gmotno na višini. Zato mora poleg čuječnosti na zunanji ter »duhovne in stvarne priprave državne in narodne obrambe«, kakor piše v naših pravilih, tudi »vsestranski napredek vsega našega naroda« biti naša glavna naloga.

Vsi moramo složno združiti vse svoje

panoge 127.000 delavcev, dočim je padlo število sedaj na 58.000 delavcev. Ostalih 69.000 delavcev s svojimi družinami je prepuščeno usodi, gladi, ter padajo v breme davkoplačevalcev in socialnih ustanov.

Bat'ino delovanje je opustošilo to cvetočo panogo, kakor opustoši vojska ali kuga deželo. Zamrle so delavnice, ustavljeno je delo v industrijskih podjetjih, obrtniki, ki so živeli skromno ali pošteno od dela svojih rok, so postali brezposelni proletarijat. Gospodarska kriza onemogoča zaposlitev ogromnih tisočev brezposelnih iz čevljarske panoge v drugih strokah in obup se polašča brezposelnih, ki ne najdejo pomoči niti tam, kjer so jo upravičeni pričakovati.

Vi vsi veste, da Bat'a po določbah obrtnega zakona sploh nima pravice izdelovati usnjene obutve, kajti njegova koncesijska listina, ki mu jo je podpisal leta 1932 od nas izvoljeni narodni poslanec in bivši minister g. dr. Kramer, govori le o izdelovanju gumijastega blaga.

Bat'ini čevlji niso poceni. Zmotna je nasprotna trditev, ker če pogledaš, kaj si dobil za svoj denar, potem vidiš, da si to blago drago plačal. Imamo v Sloveniji par tovarov, ki prodajajo ravno tako, pa tudi boljše blago kakor Bat'a po istih cenah kakor on, vendar ne morejo naprej, nimajo take mreže podružnic, ki Bat'a z njo gospodari na trgu, in nimajo tako bučne reklame, saj skoraj vsi časopisi vdano služijo Bat'ji in odklanjajo njemu nasprotne vesti, kajti Bat'a pomeni inserate in inserati so denar.

Bat'ni socialni in gospodarski sistem odklanjajo vse države. Kljub temu pa se Bat'a hvali napram nepoučeni javnosti s svojo socialnostjo, službo občinstvu itd.

Naj citiram samo nekoliko odlomkov iz obširnega poročila centralnega tajništva delavskih zbornic o sistemu Bat'e:

»Svoječasno smo bili odločno proti temu, da se Bat'ji dovoli ustanovitev njegove tovarne v Jugoslaviji. To svoje stališče smo utemeljevali poglavito s tem, da bi se na ta način vnesel v Jugoslavijo zloglasen feudalno kapitalistični sistem eksploatacije delavcev in nameščencev. Tajnost Bat'inega velikega uspeha obstoji večinoma v tem, da je z ustanavljanjem posebne tipa prodajne organizacije in delavnih pogojev v svojih tovarnah uspel na svoje »sodelavce«, t. j. na svoje prodajalce in delavce. Kakor je iz njegove zelo bučne in hvalisane reklame skoro vsem znano, je pokojni Tomaž Bat'a proglasil, da je vse njegovo delo samo služba javnosti, ker on sploh ne zaposluje najemnih delavcev, ampak da so vsi samo njegovi »sotrudniki«, kateri so polno udeleženi na dobičku. Že davno pa je v Čehoslovaški ugotovljeno, da to »sodelovanje« delavcev z lastniki Zlinskih tovarov obstoji mnogo bolj v udeležbi na zgubi kakor pa na dobičku. Delavec nikdar ne more vedeti, kako mezdo bo prejel koncem tedna. On mora sprejeti toliko, kolikor mu daje. Sistem, po katerem se mezda izraču-

moči za gospodarsko rešitev in okrepitev ljudstva in države.

Bojovníki smo pristaši reda, pravice, zakonitosti, ravnopravnosti in krepkega, pogumnega, premišljenega in vztrajnega dela za gospodarsko povzdigo od narave tako blagoslovljene Jugoslavije v celoti, kakor za vsak njen posamezni del posebej. Naj cvete naša krasna kraljevina pod žezlom našega mladega vladarja Petra II., z njenim Čuvvarjem in Krmiljarjem Knezom Namestnikom Pavlom in Njegovima sotrudnikoma! Naj se razvija v redu in veselju v celoti in vseh njenih sestavnih, za vse čase nerazdružljivih delih!

Da se bo to doseglo, kliče Združenje borcev Jugoslavije vse bojovníke in vse ljudi, ki so dobre volje, da na zgodovinski dan 1. decembra ponove lansko sveto obljubo, da ne bodo odnehali prej, dokler ne ustvarijo močne, nepremagljive fronte poštenjakov v celi državi, ki bo Jugoslaviji dala na znotraj duhovni, gospodarski in socialni preporod, na zunaj pa zanesljiv in trajen mir in pravo mesto med svobodnimi narodi Evrope. Vladislav Fabjančič.

Zbor delegatov »Boja«

Banovinski odbor »Boja« je kot za to merodajni forum na svoji izredni seji, ki se je vršila dne 3. novembra v Trgovskem domu v Ljubljani, soglasno sklenil, da se pravila »Združenja borcev Jugoslavije« prilagodijo sedanjemu stanju naše organizacije, da se predvsem ukine dotedanje kolektivno članstvo in da se prenese odločujoča moč na krajevne organizacije in skupine. S tem je tudi izvršil svoj sklep z dne 1. julija, ki ga je istega dne potrdil tudi zbor delegatov.

Spremembo pravil je Kr. banska uprava odobrila z odlokom št. II No. 25688/1 z dne 26. novembra. Osrednji izvršni odbor Združenja borcev Jugoslavije sklicuje

ZBOR DELEGATOV

za 8. december ob 8. uri v Trgovskem domu, Gregorčičeva ulica, Ljubljana, s sledečim redom:

1. Poročilo Osrednjega izvršnega odbora o stanju in organizaciji »Boja«.
2. Volitve predsednika in obeh podpredsednikov Združenja, ostalih članov Osrednjega izvršnega odbora in namestnikov, članov in namestnikov banovinskega odbora, predsednika in štirih članov banovinskega nadzornega odbora ter banovinskega razsodišča.
3. Določitev članarine, podpornine in ustanovnine.

Organizacije in skupine so dobile podrobna navodila.

Osrednji izvršni odbor Združenja borcev Jugoslavije.

nava, je delavcu neznan. Vrhutega pa sploh nima pravice razgovarjati ali pogajati se glede višine svojega zaslužka. Ta sistem obračunavanja delavske mezd je iznajden, izgražen in izpolnjen v Zlinu ter prenešen v Borovo pri Vukovariu. Prvi korak sodelovanja naših domačih delavcev z Bat'no tovarno v Borovu obstoji v tem, da so delali prvih 14 dni popolnoma brezplačno. Že po prvih dneh tega brezplačnega dela v Bat'ni tovarni se mora delavec navaditi na to, da ni omejitve delavnega časa in da je zakon o osemurnem delavniku samo mrtva črka na papirju. Od starejših delavcev pa zve, da se nadurno delo sploh ne plača. Povodom ankete, ki je obsegala 300 delavcev, je ugotovljeno, da niti en delavec ne dela manj od devet in pol ur dnevno. 108 delavcev od njih je delalo po enajst ur dnevno, 69 dvanaest in pol do trinajst ur dnevno, preko 20 njih je delalo več kot štirinajst ur dnevno, okoli 14 delavcev je pa delalo petnajst ur dnevno. Delavni čas se točno začne, ne ve se pa, kdaj se bo delo končalo. Dela se, dokler se ne napravi odredena količina dela, pa če to traja tudi do polnoči. Bat'a ne pozna lenobe, on vrši službo javnosti. Dasi jasno besedilo zakona predvideva nagrado za nadurno delo, taka nagrada v Bat'inih tovarnah ne obstoji. Delavci nosijo tudi materialno odgovornost za napačno izdelano blago. Da bi delavci ne imeli vpogleda v mezni obračun, se jim pri tedenskem izplačilu ne daje nikak obračun, kakor v drugih tovarnah. Bat'ina tovarna le na zunaj izgleda, da je dobro zgrajena. Zidovi so debeli komaj 10 cm, tla so iz betona, kurilne naprave so napačno instalirane, tako, da delavci pozimi zmrzujejo. Ventilatorjev ni. Delavci morajo piti vodo iz nehlajenice vodnjaka. Pred meseci sta se pojavila v tovarni griža in tifus, ter je komisija ugotovila, da se bolezen vedno bolj širi radi slabih higijskih pogojev in radi slabe odporne sile izgaranega delavstva. Tovarniška uprava ni ničesar podvzela, da se prepreči širjenje epidemije. Nasprotno, ker se je bolezen pojavila predvsem med kvalificiranimi delavci, jih je komisija pri delu, da ne bi obrat stal. Ko je komisija drugič pregledala Bat'ine delavnice, je ugotovila, da se nahajajo pri delu mnogi delavci, ki so že bili okuženi in bolni. Skupno je v teku treh mesecev obbolelo okoli 600 delavcev. Pri tem je bilo 7 smrtnih slučajev. Kljub ponovnim zahtevam in odredbam merodajnih organov, uprava tovarne še tedaj ni podvzela vseh ukrepov, ki so jih ti organi našli za potrebne, da se omeji epidemija.

Tako izgleda v praksi veliki socialni in humani značaj Bat'inega sistema, sodelovanja in službe javnosti.

Tako pravi poročilo centralnega tajništva delavskih zbornic, kateremu verjamejo na vsak način bolj kakor pa kupljeni časopisni samoljvalci Bat'e. K temu poročilu naj dodamo še to, da je imel Bat'a pred par meseci velik konflikt s svojim delavstvom, kateremu ni plačal nadurnega dela. Znesek nadurnega dela je znašal v tem slučaju okoli 350.000 dinarjev. V kakšnih zgradbah mora delavstvo delati pri Bat'i, se najbolj jasno vidi po tem, da je pred meseci veter odnesel vso streho tovarniškega poslopja v Donavo.

To je strahotna ilustracija delavskega »raja« Bat'e, ki neusmiljeno izkorišča jugoslovansko rajo. Ali niso vse fraze Bat'e o socialnosti, o borbi za lepše življenje delovnega človeka, peklenjski cinizem in krvava ironija, ako jih primerjamo z dejanskimi razmerami? In naši časopisi mu tiskajo vse kar želi, samo radi tega, ker jih dobro plača. Bat'a si drzne javno pisati, da se ne bori proti čevljarjem. Pri tem je pa že doslej uničil in spravil na beraško palico na tisoče in tisoče poštenih jugoslovanskih obrtnikov.

Ker Bat'a trdi v svojem proglasu Jugoslovanski javnosti, katerega so prinesli v zadnjem času naši časopisi, da se Bat'a ne bori proti čevljarjem, Vam hočemo dokazati z lastnim slučajem, da je ta Bat'ova trditev laž.

Ker sem obupal nad našimi borbami proti Bat'inih popravilnicam, sem se odločil doseči kompromis med nami čevljarji in Bat'o. Pisal sem dne 25. decembra 1933 g. Janu Bat'i, če opusti prostovoljno svoje popravilnice, tedaj opustimo čevljarji vso borbo proti njemu.

Na ta moj dopis nisem dobil nikakega odgovora, pač pa sem dobil iz Bat'ine tovarne Borovo-Vukovar dopis, da me takoj sprejmejo k Bat'i v službo. Urgiral sem pri g. Janu Bat'i v Zlínu odgovor na svoj prvi dopis z dne 25. dec. 1933. V teku osmih dni pa sem ponovno dobil dopis iz Bat'ine tovarne Borovo-Vukovar, da me ne morejo sprejeti v službo, ker ni mesta.

To vam je dokaz, da je Bat'ina trditev, da se ne bori proti čevljarjem — docela puhla in prazna.

Bat'a trdi, da hoče postati največji davkoplačevalec Jugoslavije. Naj navedem samo to, da je plačal v letu 1933 za vse svoje podružnice v vsej državi 163.322 dinarjev pridobnine. Od tega zneska je plačal za tovarno v Borovu pri Vukovaru Din 32.663.40, za podružnico v Škofji Loki 65 dinarjev 32 para, na Bledu 391 dinarjev 96 para, v Ljubljani 4.276.89 itd.

Vi vsi pa veste, kako ogromna so davčna bremena, ki jih morajo plačevati izstradani obrtniki, ki se nahajajo na robu propada in domače tovarne, ki se s težavo bore za obstanek. Vsak otrok lahko na prste izračuna, od koga ima država večjo korist: ali od velekapitalističnega podjetja Bat'e, ki plačuje minimalne davke, ali od ogromne množice jugoslovanskih obrtnikov, delavcev, trgovine in industrije.

Časopis »Slobodno Slovo« v Vukovaru poroča v svoji številki z dne 22. sept. t. l., da je občinski odbornik mesta Vukovarja g. Stefančič na seji občinskega sveta poročal o nepravilnem plačevanju mestne trošarine, ter med drugim pravi, da so se vršile pri plačevanju mestne trošarine velike netočnosti ter da mestne trošarine ni plačevala predvsem tvornica Bat'a. To je veljalo meščane težke denarje, stitisoče, mogoče milijon ali pa še več dinarjev. Nadalje pravi gospod Stefančič, da je svojčasno stari občinski svet v Borovu sklenil, da se tovarna Bat'a odcepi od občine Borovo in priključi Vukovaru. Ob tej priliki, da je gospod Stefančič kot urednik »Sremskih Novin« napisal o tem članek, ki je bil sicer natisnjen, toda na intervencijo nekega Bat'inega nameščencea so lastniki »Sremskih Novin« uničili celo izdajo te številke, samo da članek ne izide.

Bat'a tira kmeta v krizo; deloma uvaža gumij in s tem zmanjšuje povpraševanje po kožah, kar pomenja nižje cene, na drugi strani pa kupuje najslabše blago, takorekoč odpadke. Za pošteno blago Bat'a ni kupec, zato pa daje mesar kmetu za kožo vedno manj. Z uvozom gumija in izdelavo gumijastih čevljev gre naš denar v inozemstvo, dočim kmet ne more spraviti svojih pridelkov v denar. S tem škoduje našemu narodnemu gospodarstvu in gumijasta obutev je za človeško zdravje škodljiva in nevarna, kakor to ugotavlja akt ministrstva socialne politike št. 6305 z dne 19. junija 1929.

Cenjeni zborovalci! V kratkih besedah sem Vam opisal sistem in delovanje Bat'e, ki predstavlja danes velik in težak gospodarski in socialni problem v naši državi. Na eni strani se nahaja v tej borbi, ki jo vodimo, velekapitalistično tuje podjetje, ki izkorišča Jugoslovane, na drugi strani pa stitisoči jugoslovanski državljanov, obrtnikov, delavcev, trgovcev in njihovih družin, od katerih velik del se že danes nahaja na beraški palici po zaslugi Bat'e, drugi pa vsak dan pričakujejo gospodarski pogin. Naša borba je pravična in poštena. Ne borimo

se kakor Bat'a za milijonske dobičke, borimo se za zadnji košček kruha, za gospodarski obstoj, za življenje, za nas, naše otroke in naše žene. Ne prosimo, ampak zahtevamo pomoč od države, katere sveta dolžnost je pomagati nam v naši pravični borbi. Mi smo poštene davkoplačevalci, ki smo plačevali, plačujemo in bomo plačevali državi. Mi dajemo državi krvni davke, pripravljeni moramo biti vsak čas, da nas država pozove, da branimo s krvjo in lastnim življenjem njene meje. Zatirala in preganjala nas je mačeha Avstrija, toda prišel je dan maščevanja in otrešli smo se trinoga. Mnogo let je že preteklo od takrat, marsikaj se je medtem spremenilo. Toda zopet so se pririli v prve vrste pod krinko nacionalizma ljudje s tujo miselnostjo in s tujim srcem, eksponenti in zaščitniki tujega kapitala.

Ni najmanjšega dvoma, da je Bat'a v naši državi tuj kapitalist. Začetek svojemu bogastvu in kapitalu, s katerim hoče zavojevati ju-

goslovanski trg in si zaslužiti jugoslovanskega konsumenta, je napravil med svetovno vojno, torej v onem času, ko smo krvaveli na raznih frontah in so naše družine stradale in tpele v zaledju.

Vas pa, cenjeni zborovalci, pozivam, da se držite gesla »SVOJI K SVOJIM«, da kupujete samo domače blago, ki je izdelek domačih rok, Vaših sodržavljanov. Kdor je resničen Jugoslovčan po srcu in prepričanju, ne bo kupoval tujega blaga, ker s tem podpira samo tujca, kateremu je jugoslovanstvo samo maska in dobrodošla pretveza za profit. Trdno pričakujemo, da nas boste podpirali v naši težki in pravični borbi moralno in materialno. Ako podpirate nas, podpirate sami sebe.

Tako čevljarji zastopnik, Jasne besede, ki jih mora vsak razumeti, kdor je dobre volje in čistega srca. Zato ne sme biti našega člana in somišljenika, ki ne bi podpiral pravičnega prizadevanja naših obrtnikov.

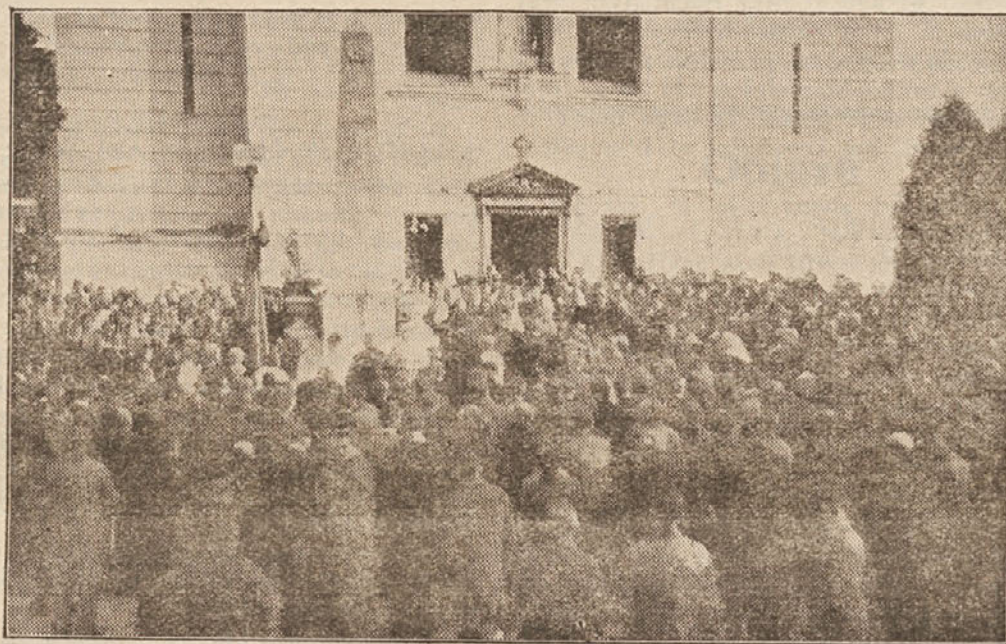
Žalni dan v Moravčah

Kako globoko ceni in spoštuje naše ljudstvo svoje padle sinove, je dokazala zopet pretekla nedelja v Moravčah. Tamošnja krajevna organizacija Boja je priredila široko zasnovan žalni dan v počaščenje spomina svojih padlih občanov, ki jih je zelo veliko, in prireditelj je v vseh ozirih dostojno izpadla.

Žalnega slavlja pa se ni udeležilo le polnoštevilno domače članstvo, ampak prišli so bojovníki iz bližnjih in daljnih krajev. Naj omenimo oddelke vrlih kolesarjev iz Trbo-

ski dom. Pred nabito polno dvorano je otvoril sešatek predsednik tov. Cerar, nakar se je polkovnik tov. Andrejka v uvodu svojega govora spominjal najprej tragične smrti viteškega kralja Aleksandra, kateremu je vsa dvorana zaklicala trikratno »Slava!«

V neizmerni žalosti ne smemo kloniti glave, mi moramo gledati v bodočnost in se potruditi izpolnjevati dedščino blagopokojnega kralja, držati se neomadeževane kraljeve politike ter posvetiti naše telesne in duhovne sile Nj. Vel. mlademu kralju Pe-

Bojevalniška spominska svečanost v Moravčah.

velj in Litije, dalje oddelek pešcev iz Dola, ki so hodili dve do tri ure. Ko so bili vsi zbrani, so se postrojili v spreved z državno zastavo na čelu, ovito s črnim florom ter krenili v cerkev, ki je bila kljub svoji obširnosti pretesna. Tu je nastopil z mogočno propovedjo vojni kurat tov. Bonač, ki je ortal duševne in telesne muke vojnih žrtev, spomnil se velikih borecev: kralja Aleksandra, generala Maistra in posebej še Martina Colariča. V svojem govoru je naglašal tudi sveto borbo za pravičnost in človeško moralno.

Po cerkvenem opravilu se je zgrnila množica okrog vojnega spomenika. Najprej je duhovščina z gosp. dekanom na čelu opravila molitve za padle, nakar je predsednik moravškega »Boja« tov. Cerar z ostalimi funkcionarji kraj. organizacije položil pred spomenik lavorov venec s kratkim nagovorom. Nato je rojak polkovnik Andrejka po lepem uvodnem nagovoru položil lavorov venec pred spomenik moravškega rojaka Vege.

Po končanem žalnem sporedu se je sestopila množica članstva v vrste ter kljub pozni uri korporativno odkorakala v Ljud-

tru II. in njegovemu namestniku Nj. Vis. knezu Pavlu, čuteč vedno zadnje besede in glas umirajočega nepozabnega kralja Aleksandra I.: »Čuvajte mi Jugoslavijo!«

Dalje je podal poročilo o situaciji in organizaciji »Boja« od zadnjega sestanka in razložil program »Boja«, posebno kar se tiče gospodarskih načel, kakor potrebo stanovske skupščine, kmetske zbornice, gospodarskega načrta, zakona o minimalnih mezdah itd. Zaključil je svoj govor s povdarkom, ako bo zadovoljna vas, bodo zadovoljni tudi mesto, banovina in država. Govor je bil sprejet z navdušenjem.

Sledeči govornik tov. Matičič je vznese-no povzdignil svoj glas proti moralnim krivcem marsejskega zločina ter spominjal na najvišjo avtoriteto, ki so jo naši dedni sovražniki sicer močno zadeli, a svojega cilja niso dosegli: avtoriteta je ostala, ves narod je avtoriteta. Dalje je govoril o krizah in težavah, ki tlačijo naš narod, končno pa je članstvo zaprisegel: zvestobo državi, svojemu narodu, »Boju« in njegovi sveti borbi.

Za Moravčce ostane nedelja 25. nov. velik dan.

Šmuk Henrik, arhivar Senica Franc. Odborniki: Lipovšek Franc, dr. Jesenko Rok, Peternel Joško, Turnšek Ivan, Blaznik Jože, Zveglič Marko, Vrisk Franc, Jazbinšek Jože, Stopar Franc ml., Radič Anton, Zupančič Jože, Jazbec Ivan, Zveglič Miha, Kozmus Ivan in Radi Miha, Namestniki: Kozine Franc ml., Zelič Ferdo, Perc Jurij, Blaznik Leo, Zupan Miha, Bratec Ivan, Dr. Hribar, Kragl Maks, Sušteršič Ivan, Ivnik Martin, Stancer Franc, Romih Alojz, Wallant Franc, Vouk Pavel in Mlinarič Martin. Nadzorni odbor: Kozine Martin, Teraž Franc, notar, Vimpolšek Jože, Kragl Anton, Zupane Franc. Kot delegati za glavno skupščino udruženja so pa bili soglasno izvoljeni: tovariši Krulej, Ernest, dr. Jesenko Rok in Kozine Franc iz Prešne Loke. Po volitvah se je soglasno določila članarina na letnih 6 dinarjev na člana. — Nato povzame besedo delegat osrednjega odbora tov. Fabjančič Vladislav, ki v markantnih potezah očrta pravila organizacije, njen namen in cilje, kakor tudi gospodarski položaj, za kar žanje od prisotnih zborovalcev živahen aplavz. Njegov zaključek za kralja in domovino izzove veliko navdušenje. Končno se soglasno sklene poslati naslednjo brzojavko: Knez-Namestnik Pavle, Beograd. — Zvesti idejam Velikega Kralja-Mučenika, izražajo borci Jugoslavije na svoji ustanovni skupščini v Sevnici neomajno zvestobo in udanost Kralju Petru II. in Jugoslaviji, zaupajoč Vaši modrosti in domoljubju. — Predsednik Krulej Ernest, član banskega sveta za srez brežiški. — Ker se k slučajnostim nihče ne oglasi, zaključuje predsednik občni zbor ob pol 11. uri.

MURSKA SOBOTA. V nedeljo, dne 25. novembra se je izvršil pri nas ustanovni občni zbor krajevene organizacije za občino Murska Sobota-okolica. Zbor je vodil Rajner Imre, posestnik in podžupan iz Bakovec. Po lepi komemoraciji za Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem in izrazih udanosti in zvestobe Kralju Petru II. je tovariš Vidmar iz Ljubljane govoril o vzrokih, ciljih in stanju »Boja« tako odkrito in iskreno, da nas je vse navdušil za ta pokret. Gromki aplavz mu je bil dokaz, kako nam je govoril iz srca. Tov. Bajlec Franc iz M. Sobote je nato razložil pravila naše organizacije. Odbor smo si izvolili sledeče: predsednik Celec Ferdo, župan iz Rakičana; podpredsednik Rajner Imre, pos., Bakovci; tajnik Tišan Franc, pos., Krog; blagajnik Ratnik Stefan, pos., Krog. Odborniki: Kovač Alojzij, kovač, Bakovci; Mataj Franc, gostilničar, Krog; Jančar Franc, pos. sin, Bakovci. Namestnik: Lukač Franc, mlinar, Bakovci. Nadzorni odbor: Perkič Franc, čevljar, Bakovci; Durič Ferdo, posestnik Rakičan. Upamo, da bo ta odbor znal v najkrajšem času zbrati okoli sebe vse občinarje, kajti čas hiti.

TISINA V PREKMURJU. Dolgo smo čakali, pa se je le uresničilo: v nedeljo, dne 25. novembra, smo definitivno ustanovili krajevno organizacijo »Boja« za našo občino. Zbralo se je 150 mož in fantov. Zbor je vodil tov. Schadt Stefan iz Tišine, ki je uvodoma imel prisrčen govor o blagopokojnem kralju Aleksandru I. S »Slava« kliči in enominutnim molkom smo se spominjali tega našega največjega kralja, nato pa smo obljubili kralju Petru II. zvestobo in udanost. Po teh navdušenih manifestacijah je razložil cilje, program in stanje »Boja« tov. Vidmar Stane iz Ljubljane. Njegov nadenourni govor je užgal v nas vseh trdno upanje na ozdravljenje naših prilik potom »Boja«, zato gremo tudi vsi vanj. Tov. Bajlec Franc iz M. Sobote je na to razložil pravila našega društva, ki smo jih soglasno in z navdušenjem sprejeli. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Schadt Stefan, pos., Tišina; podpredsednik Hari Matija, pos., Sodišinci; tajnik Gabor Josip, pos. sin, Tropovci; blagajnik Srdt Stefan, pos., Tišina; odborniki: Kihar Jožef, pos., Gradišče; Šiftar Pepi, pos., Petanjci; Gibičar Stefan, pos., Cederovci; Kreft Viktor, pos., Petanjci. Namestnika: Ružič Anton, pos. sin, Tišina; Farič Jožef, pos. sin, Tropovci. Nadzorni odbor: Varga Alojzij, pos., Gradišče; Kous Anton, pos., Petanjci; Lejko Viktor, pos., Cederovci. Ta odbor nam je dokaz, da pos., Tropovci; Sinko Leopold, pos., Cederovci. Ta odbor nam je dokaz, da bo naša organizacija ena najmočnejših v srezu.

RANKOVCI V PREKMURJU. Pri nas se je vršil v nedeljo, dne 25. nov., ustanovni občni zbor krajevene organizacije »Boja« za občino Kupšinci. Tov. Majcan Franc iz Rankovce se je najprej s prisrčnimi besedami spomnil blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, nato pa podal besedo tov. Vidmarju iz Ljubljane. Takih besedi, toliko poštenosti, resničnosti pa še nismo čuli. Navajeni smo, da hodijo k nam govorniki s polno obljubo, da polove naše gla-

Ustanovni občni zbori »Boja«

SEYNICA. Navzlic mnogoterim in večmesečnim oviram se je v nedeljo 18. t. m. vendarle vršil pri nas ustanovni občni zbor kraj. org. »Boja« v gostilniških prostorih Kragla Antona. Otvoril ga je ob 8. uri predsednik pripravljalnega odbora tov. Krulej Ernest. Sporočil je, da se je do sedaj vpisalo 131 članov. Pred otvoritvijo se je spomnil umrlega tovariša, blagajnika pripravljalnega odbora Mlinariča Ivana, katerega spomin so prisotni borci počastili z vzklikom »Naj v miru počiva« in »Slava mu«. Spomnil se je tudi tajnika pripravljalnega odbora tov. Bonče Leopolda, ki ravno ob tem času potuje na svoje novo učiteljsko mesto na Železni gori v srezu ljutomerskem, v najbolj odročno mesto Dravske banovine. Dasiravno vesten in in priden sokolski in narodni delavec, rezerv-

ni oficir, tajnik »Sadjarske in vrtnarske podružnice« ter redni nedeljski gospodarski predavatelj je moral zapustiti svojo ženo, otroke in posestvo ter iti v daljino. Po teh uvodnih besedah je prišel na dnevni red. Predsednik Krulej govori kot prvi žalni govor po Nj. Vel. blagopokojnem kralju Aleksandru I. Nato govorijo pozdravne govore še zastopniki krajevnih organizacij Rajhenburg, tovariš Fabjančič Avgust in Lipovšek, in Studence, tov. Štojs ml. — S sklepom občnega zbora se vršijo nato volitve. Predsednik prečita zadevne člene pravil. Po kratkih debatah se nato izvoli soglasno naslednji odbor: Predsednik Krulej Ernest, prvi podpredsednik Kozine Franc iz Zabjeka, drugi podpredsednik Kasesnik Alojz, tajnik Livio Edvard, blagajnik Vrisk Miha, gospodar

sove. Borci pa ne, ozdravljenje naših obupnih prilik hočejo, utirajo nova pota za zmago resnične ljudske volje in boljšo bodočnost. Ni čuda, da smo se po govoru tov. Vidmarja takoj vsi izjavili za program »Boja«, posebno tudi naša mladina. Tov. Vidmarju iskrena hvala in na svidenje. Tov. Bajlec Franc iz M. Sobote je na to razložil pravila našega društva, ki smo jih vsi navdušeno sprejeli ter si izvolili sledeči odbor: predsednik Majcan Franc, pos., Rankovci; podpredsednik Gider Jožef, pos. in fotograf, Vančavas; tajnik Ullen Franc, dijak, Rankovci; blagajnik Ratnik Alojzij, pos., Rankovci. Odborniki: Šohar Viktor, pos. sin, Rankovci; Maroša Ludvik, pos., Černelavci, Šoštarec Franc, pos., Vančavas; Vučak Aleksander, ključavničar, Kupšinci, Ratnik Jožef, trgovec, Rankovci. Namestnika: Kūhar Franc, pos., Rankovci; Gomboc Kalman, pos., Borejci. Nadzorni odbor: Šohar Stefan, pos., Rankovci; Vogrinčič Ivan, pos., Kupšinci; Vöröš Franc, pos., Borejci; Števanec Jožef, pos., Vančavas. Prepričani smo, da bo šel novi odbor z vso silo in ljubeznijo na delo za dobrobit naš vseh in za vsesplošno zmago našel »Boja«.

SROMLJE. Dne 25. novembra ob 8.15 otvorili v gostilni tov. Suše sklicani ustanovni občni zbor predsednik pripravljalega odbora tov. Stergar Anton. Pozdravi vse navzoče, kakor tudi odposlanca osrednjega izvršnega odbora tov. Škrbec Franja. V kratkih besedah je podal življenjepis preminulega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, s katerim je padel naš najvišji poveljnik in bojni tovariš za svoj narod, mir, red in pravico. Slava, slava, slava mu! Obenem pa izraža po mislih vseh navzočih udanost našemu mlademu Kralju Petru II. in mu kličejo vsi: Živijo! Nato je podal tov. Stergar besedo tov. Škrbecu, ki je prisrčno in natančno raztolmačil pomen, kakor tudi pravila organizacije »Boja«. Soglasno so bili izvoljeni sledeči tovariši: predsednik tov. Stergar Anton, posestnik, Volčje štev. 17; podpredsednik tov. Cizelj Julij, drevesničar, Curnovec št. 35; tajnik tov. Suša Franc, gostilničar, Sromlje št. 22; blagajnik tov. Petan Alojz, viničar, Sromlje 5; odborniki: Kos Martin, posestnik, Silovec; Rožman Beno, Krošl Franc, Pinterič Franc, Polšak Jurij, Kostanjšek Stanko, Petan Martin, Klemenčič Martin. — Nadzorni odbor pa tov.: Krošl Jože, Levstik Jože, Matjašič Fran, Močan Jakče, Volčanšek Janez. Za predsednika izvoljeni tov. Stergar Anton se zahvali za zaupanje v imenu celega odbora, in poziva članstvo na vneto sodelovanje. Članašina se je določila na Din 0.50 mesečno ali Din 6 letno.

ARTIČE PRI BREZICAH. Dne 25. nov. t. l. je tukajšnja krajevna organizacija »Boja« priredila ustanovni občni zbor v gostilniških prostorih g. Ivana Petana, posestnika in gostilničarja v Sp. Pohanci. Vdeležilo se je preko 150 članov somišljenikov. Prišli so tudi predstavniki sosednjih organizacij »Boja« iz Zakota, Sromelj, Globokega, Leskoveca in Rajhenburga, ki so pozdravili zborovalce in pozivali k skupnemu delu. Nato je povzel besedo odposlanec osrednjega izvršnega odbora iz Ljubljane tovariš Franjo Škrbec in

nas hrabil v svojem govoru, da bodimo neustrašeni bojevniki za pravico, poštenje in zvestobo, ki so načela Združenja borcev Jugoslavije. Govornik je žel od navzočih neprecenljivo navdušenje. Odposlanec tov. Franjo Škrbec je s svojim govorom priboril privlačno moč k združenju borcev »Boja« vsestransko, tudi v vrstah dosedanjih nesomišljenikov. Ustanovni občni zbor je otvoril tov. Janez Metličar z lepim žalnim govorom za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Izvolil se je sledeči odbor: za predsednika Metličar Janez, Artiče; I. podpredsednik Zorko Janez, Obrež; II. podpredsednik Omerzo Jože, Glogovbrod; tajnik Žabka Miroslav, Dečno selo; blagajnik Grahek Janez, Dečno selo. Odborniki: Blatnik Franc, Artiče; Omerzo Alojzij, Arnovo selo; Pribožič Jože, Dečno selo; Benčin Anton, Trebeš; Umek Franc, Dolenja vas; namestniki: Lapuh Janez, Glogov brod; Cizelj Jože, Pohanica; Petan Janez, Dečno selo; Novak Franc, Dolenja vas; Omerzo Janez, Trebeš. Nadzorni odbor: Lapuh Jože, Obrež; Grahek Jože, Dečno selo.

Osemnajstletni Avgust Jenko je napisal l. 1913 v »Preporodu«: »Voditelji slovenskega naroda pa so mislili in delali, kot bi ne smeli misliti in delati. Oblastno so se vedli na svojem visokem prestolu in prodajali narod za denar in osebno slavo tistim, ki so ponudili največ. Tako smo prišli na rob propada.

V večnem boju, a neprestanem konfliktu med latentno voljo narodov ter brezvestno in omejeno samovoljnostjo njegovih oficelnih »voditeljev« je seveda narod polagoma onemogel, otopel in postal nezmožen udeležiti svoje naravne zdrave instinkte. Tako smo ostali Slovenci brez zgodovine!...«

Dopisi

TRBOVLJE. Dne 19. novembra 1934 smo spremili k zadnjemu počitku žalostno preminulega tov. Bučevca Antona. Mati zemlja je zopet sprejela v svoje naročje žrtev svetovne vojne. Tovariš nam pa bo ostal v dobrem spominu, dokler se ne snidemo vsi na zbirališču vseh vojnih trum, v večnosti. Staršem, bratom in sestram pa naše iskreno in globoko sožalje.

Redni občni zbor skupine bojevnikov v Trbovljah se bo vršil dne 2. decembra ob pol 9. uri dopoldne v dvorani Ane Forte na Vodah. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora sigurno udeleži. Vstop s člansko legitimacijo.

Na praznik Ujedinjenja se naša skupina korporativno udeleži proslave. Udeležba obvezna. Zbirališča na določenih mestih.

MURSKA SOBOTA. Tudi mi kmetje iz Slovenske krajine se oglašamo. Hočemo se malo potožiti, mogoče nam bo potem lažje trpeti. Hudo je, da še nikdar ni bilo tako. Visoki davki, pomanjkanje vsega potrebnega, živina je šla, slamoreznice tudi in celo drva, ki smo jih pripravili za zimo. V slabi obleki, po večini brez čevljev bomo pozimi prezebali pri mrzli peči. Deca se nam smili, ker mora rasti v takem pomanjkanju! Kak rod bo zrasel iz te naše izstradane dece? Zrnja smo pridelali toliko, kar smo nazaj posejali, zato pri mnogih hišah že zdaj na jesen ni kruha. Zabele ni, svinj tudi ni več, zabelimo si s par kapljicami olja in ko poide to, ne vemo, kaj bo. Nekateri so tako srečni, da imajo kak dinar, tisti si kupujejo loj. Ni čudno, da se morajo pri nas šole izpreminjati v bolnišnice. Kako dolgo bo še to trpelo? Živine imamo že čisto malo, vsak je prodajal, dokler je mogel, da je odrival plačila in dolgove. Pa še ta živina muka lačna v hlevih. Sena nimamo, cele slame živina noče žreti, ker je vajena na sečko, a sečke nimamo več. S strahom gledamo v prihodnost. Ko ni živine, kje bo gnoj za naše polje? Kaj nam bo zrastlo, če ne bomo gnojili? In če letos prodamo vso živino pri tej slabi ceni, ne bo še za plačila in obresti dovolj. In kaj bomo prodajali prihodnje leto? Živina ne raste kot gobe po dežju, treba 2—3 leta trdega dela. Kar se pa tiče naših upnikov, jim povejmo, da kmet že vsa leta dela z izgubo, trdo dela od zore do mraka in je vsak dan večji revež. Zakaj bi se denarnikom moralo množiti premoženje z obrestmi, ko za to ne trpe nič, niti z mezinem ne ganejo. Kdo bo potem še tako neumen, da bo delal, ko vidi, da je

vse zastoj in drugi brez vsega truda bogatijo. Ko bi ne bilo organizacije »Boja«, bi že davno obupali, tako pa se tolažimo s tem, da se zavzamete za nas. Kraljeve zadnje besede smo si vtisnili globoko v naša srca. Čuvati hočemo Jugoslavijo in naši predstavniki naj skrbijo, da bode kmetu dobro, da bo kmet zadovoljen in srečen, ne iz ljubezni do kmeta, ker ljubezni kmet ni vaje sprejemati, pač pa iz spoštovanja do našega Najvišjega Gospoda, našega viteškega Kralja. Kmetje Slov. Krajine.

SV. JURIJ PRI CELJU. Ustanovni občni zbor »Boja« se bo vršil v nedeljo, dne 2. decembra 1934 ob pol 9. uri dopoldne v gostilni pri Brežniku.

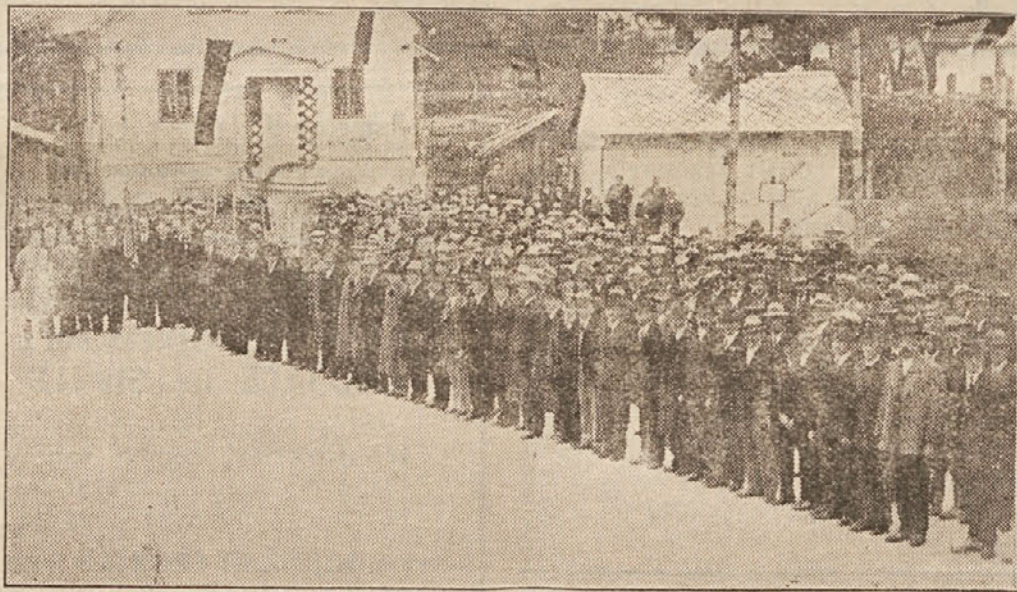
NOVO MESTO. V nedeljo, Dne 2. decembra 1934 priredi banovinska kmetijska šola na Grmu ob 9. uri strokovno predavanje. Predaval bo ravnatelj ing. Zupanič: o gnojenju vinogradov. Vinogradniki vabljeni.

LIBANJA. Pozdravljen »Prelom«! Prepričan sem, da z dosedanjimi vojščaki ne bo krenil na sebična, hlapčevska pota. Zato naj bo čistilec, budno na straži, ki bo ločil zrnje od plev. Bog vas živi, plemenite duše, da bo započeto delo tudi obilo blagoslova imelo. Mi borci iz svetovne vojne se zavedamo, da nam je med tolikim železnim smrtnim dežjem in po tolikem trpljenju življenje samo še darovano. Zato, glave po koncu! Srca kvišku, meč v roke, prelom z zaslepljenostjo, gnilobo, peklom!

PETROVČE. Že zopet se med našimi bojevniki nekaj šušlja in govori, češ, nekaj bo. Odbor je imel sejo in prav gotovo bo nekaj iz tega. Toda kdaj in kje ter kaj bo? V nedeljo, dne 2. decembra ob 4. uri popoldne. Kje? V dvorani našega tov. St. Jelovška v Petrovčah. A kaj bo? Proslavo ujedinjenja bodo priredili. Tu jih imate, kaj si še vse umislijo. Kakšna bo le neki ta proslava? O prav lepa in pestra, kot že dolga leta sem ni bila nobena prireditelj v Petrovčah. Ni mogoče? Zakaj ne! Saj program je vendar imenitno zamišljen. Kot 1. točka je pozdrav, nato F. Gradišnikova alegorija »1. december 1934«, potem nastop pevskega zbora z izbranimi pesmimi, nato se uprizoni 5. slika iz zgodovinske igre »Orli z Balkana«, sledi slavnostni govor, nadalje uprizonitev poezije v 2 slikah »Svitanje«, nato deklamacija »Otožno srce«, a prireditelj bo zaključila živa slika naših borcev. Zares prav pester in zanimiv program. Bojevniki naše petrovške organizacije v zbor in pridite vse! Istotako prijateljsko vabimo vse tovariške sosednje organizacije, da se naše prireditve udeležite v čim večjem številu. Zato na svidenje v nedeljo 2. decembra v Petrovčah!

Uredništvo dohva pritožbe o raznih nepravilnostih, ki se baje dogajajo pri rubežnih in dražbah. Pozivljamo vse prizadete, da se obračajo naravnost na naše organizacije v njihovem okolišu, ki imajo dolžnost za vsak resničen slučaj sestaviti zapisnik, ga opremiti z verodostojnimi pričami in pravičnimi podatki ter ga poslati naprej.

Ne zavržite naših položnic! Poravnajte, če še niste, naročnino, drugače oddajte položnice prijateljem, da naročijo »Prelom«.

Trboveljski bojevniki.

Fabjančič Avgust:

Križev pot slovenskih fantov
(Iz spominov na deveto ofenzivo pri Kostanjevici l. 1916.)

Bilo je v drugi polovici meseca oktobra, l. 1916. Druga stotnija 22. pohodnega bataljona je čakala v barakah pod vrhom Monte Zebio na južnem Tirolskem povelja, da odrine v bojno črto. Prva in tretja stotnija našega bataljona sta bili že v Monte Zebio. Bil je deževen jesenski dan. Ostra burja je brila po tistem skalovju, vmes pa je naletaval sneg. Naša stotnija se je tiščala v mali baraki, skozi katero je pihal mrzel veter ter nam skozi špranje prinašal obilo mokrote. Baraka je bila tesna in tiščali smo se v njej kakor sardine v škatlji. Kdor je ležal, ni mogel vstati, kateri so sedeli, se niso imeli kam vleči, in tisti reveži, ki niso imeli kam sesti, so morali potpekljivo stati, dokler jim niso drugi tovariši odstopili svojih prostorov. Ko se je napravil mrak, pride poveljnik stotnije in ukaže nastopiti vsem s polno bojno opremo. Spogledovali smo se in si mislili: Prišel je čas, da odidemo tja, kjer skačejo svinčene muhe in železni ptiči. Prečtel nas je poveljnik, ko smo stali v vrstah, pregledal je, če je naša bojna oprema v redu, potem je pa ukazal: »Sedaj vsi nazaj v barako in čakajte v pripravljenosti! Pri klicu »Alarm«, mora biti vsak na svojem mestu

v eni minuti! Razhod.« Vrnili smo se v barake, naslonili se ob stene, posedli po tleh in čakali opremljeni trenutka, ko bo zadonel klic »Alarm«. Vsak si je mislil: zdaj pa zdaj se to zgodi. In kaj potem? Ali ni že tam na drugi strani Monte Zebia nekje skrita in pripravljena svinčenka, ki mi bo še pred jutranjo zoro utrgala nit življenja? Težka so bila tak razmišljanja, posebno ker se je sem od bojne črte slišalo živahno streljanje.

Čakali smo in čakali celo dolgo noč v budnem stanju v pripravljenosti, a nikdo nas ni klical. Lahko bi se bili pošteno naspali, ne pa da smo morali celo noč prečuti v težki pripravljenosti. Šele ob šestih zjutraj smo nastopili ter po zajtrku odkorakali, pa ne v bojno črto na tirolski fronti, pač pa nazaj na postajo Caldonazo. Prijetno nam je bilo, ko smo se oddaljevali od bojne črte in ko je bilo grmenje topov vedno tišje. Zbijali smo vse mogoče šale, ki jih najbrž ne bi bili, če bi bili vedeli, kam potujemo.

Do postaje Caldonazo smo hodili 6 ur. Vslad vetra in dežja, pomešanega s snegom, ter vslad prejšnje prečute noči je bil ta pohod zelo naporen. Komaj smo čakali v Caldonazi, da so nam odkazali vagone, kjer smo plegli kar po tleh, z nahrbtniki pod glavami. Naš vlak je moral potem v Caldonazi čakati še celo noč, ker so bili še drugi prej na vrsti in ker smo čakali še na dve drugi stotniji,

ki sta se odpeljali z našim vlakom. Zaradi tega nismo nič godrnjali, ker glavno nam je bilo, da smo se lahko odpeljali ter da smo bili pod streho. Drugo jutro smo dobili kruh in vse druge priboljške za dva dni skupaj. Kmalu na to je pa lokomotiva potegnila naš vlak in odpeljali smo se. Vožnja je bila kaj prijetna. Prepevali smo in se šalili in, kakor bi se okoli obrnil, pa smo bili že v Trientu. Vlak se je ustavil in dobili smo prav obilno menažo in vsak pol litra črnega vina, ki nam je dalo nekoliko kornajže...

Vlak drdra naprej in zdi se nam, kakor da kolesa ponavljajo »naprej, naprej, naprej...« Kam? — Kaj nas to bri-ga sedaj, kam? Bomo že videli, kam nas pripelje. Sedaj rajši vržem plašč preko ram in zaspij kakor cesar na Dunaju. Rečeno, storjeno. Stisnem se v kot in kmalu globoko zaspij.

Koliko časa sem spal, ne vem. Ko sem se prebudil, je bila okrog in okrog črna tema. Vse je bilo tiho, le vlak je sopihal in stokal svoj monotoni: drdram, drdram, drdram, drdram... Prižgem si cigareto in vidim ob svetlobi vžigalice, kako spokojno spavajo tovariši. Po cigareti si privoščim še požirek ruma, potem se pa zavijem in skušam zaspati. Spanec mi pa dolgo noče zapreti oči, šele po dolgem času zaspij, toda še vedno mi čudno bije na ušesa: drdram, drdram, drdram, drdram... Kam?

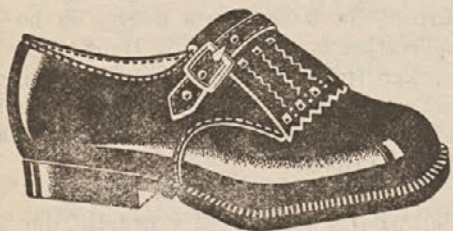
Dani se. Naš vlak se ustavi. Ljubla-

na... Pozdravljena Ljubljana, ti mesto, ki me spominjaš na čase, ko sem še zidal gradove v zrak... Danes jih ne zidam več. Umrli so moji upi in nade... Bodi pozdravljena, Ljubljana, kot spomin na upapolne dneve...

Po četrtturnem čakanju zaškripljejo kolesa našega vlaka in odpeljemo se skozi gosto meglo... Kam?... Nam se je zdelo, da proti Štajerskemu. Šele ko v Postojni obstoji naš vlak, smo se zavedali, kje smo in kam se peljemo. Vroče mi postane in mraz me spreleti. Tovariši so pripovedovali, kako vroča je ta fronta in kako požrešna za človeška življenja. Koliko tisoč najboljših slovenskih mož in fantov se je že peljalo tja, ki se ne bodo nikdar več vrnili na svoje domove, k svojim dragim...

Okoli štirih popoldne se ustavi naš vlak na postaji Dutovlje. Poveljniki kličejo: »Vsi izstopiti!... Nastop!...« Poskakali smo iz vagonov in se postavili v vrste. Bilo je pa na postaji Dutovlje še mnogo drugega vojaštva. Pri postajnem poslopju je stalo krdele višjih častnikov. K njim je stopil poveljnik naše stotnije in jim javil naš prihod. Takoj nato je prišel tuj poročnik in nas prevzel pod svoje poveljstvo. Odkorakali smo za njim v severozapadno smer. Šli smo za njim skozi vasi in sela, ne vedoč, kam nas pelje. Za častnike naše stotnije ne vem nič, kam so bili dodeljeni.

(Dalje.)

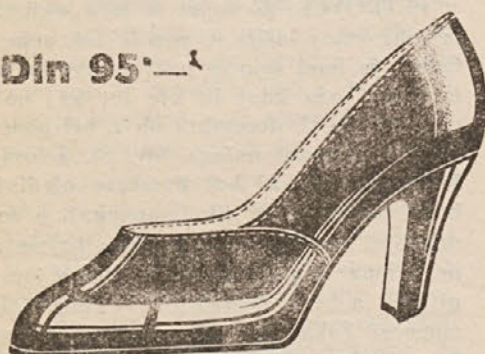
Nizke cene!**Din 65'—**

Priljubljeni sportni čevlji za šolsko mladino s prvovrstnimi usajenimi podplati.

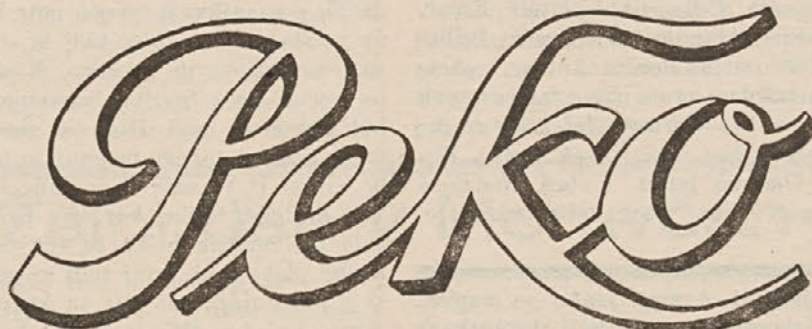
Št. 26—28 Din 65.— Št. 31—33 Din 95.—
Št. 29—30 Din 85.— Št. 36—39 Din 125.—

Din 75'—

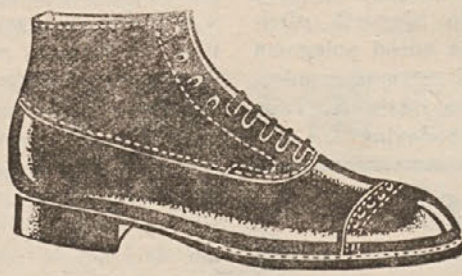
Jamstvo za zdravje Vaše dece.
Št. 25—30 Din 75.— Št. 31—33 Din 95.—
Št. 36—39 Din 125.—

Din 95'—

Okusni damski čevlji: na zapono ali v salonski obliki, z visoko ali nizko peto, rjav ali črn boks. Lakasti Din 125.—, 145.—

Priljubljeni praktični darovi za Miklavža**Visoko kvalitativni čevlji od običajnih do najfinejših vrst!**

Pazite na svoje zdravje! — »Peko« usnjena obutev Vam jamči zdrave noge! Naše lastne prodajalne nudijo bogato izbiro čevljev za vsak okus in vsak žep! Oglejte si in kupite boste prvovrstne smuške in gorske čevlje! — Kupujte naše »Goodyear« čevlje, ki jih izdeluje v Jugoslaviji samo »Peko«! — »Goodyear« čevlji so najboljši čevlji na svetu!

Za elegantne gospode v slabem vremenu.
Izborni podplati.

Din 145'—

Velika izbira, nizke cene in prvovrstna kvaliteta nogavic, higijeničnih »Lufa« vložkov, kopit, »Peko«-krem, politur in ostalega pribora, omogočajo najcenejši nakup!

Prvovrstna kvaliteta!**Din 115'—**

Toplota in zdravje za občutljive noge so naši priznani melton čevlji.

Din 38'—

Udobne, tople copate iz velblodje dlake, neobhodno potrebne vsakomur za oddih po napornem dnevnem delu.

Din 75'—

Za elegantno damo: razkošna izbira snežnih čevljev vseh vrst in najnovejših oblik od Din 75.— dalje.

Prvovrstna kvaliteta!**Nizke cene!****USTANOVNI OBČNI ZBORI IN ČLANSKI SESTANKI:**

29. nov.: Log pri Lj., ob 20., članski sestanek.
2. decembra.

Rakitna, letni občni zbor.
Dobrova, ob 7., članski sestanek.
Trbovlje, ob 8.30 uri, letni občni zbor.
Selca, ob 10., letni občni zbor.
Loče, ob 8., ustan. občni zbor.
Ljutomer-okol., ob 8.30, ustan. občni zbor.
Mala Nedelja, ob 8., ustan. občni zbor.
Križevci, ob 14., ustan. občni zbor.
Veržej, ob 14., ustan. občni zbor.
Sv. Jurij ob Juž. žel., ob 9., ustan. občni zbor.
Vodice, ob 15. uri, ustan. občni zbor.
Bled, ustan. občni zbor.
Cerklje ob Krki, ob 11., ustan. občni zbor.
Selnica ob Dravi, ustan. občni zbor.
Dob, ob 15., ustan. občni zbor.
Borovnica, ob 15., ustan. občni zbor.
Bizeljsko, ob 14., ustan. občni zbor.
Dramlje, ob 15. uri, ustan. občni zbor.
Nova cerkev, ob 9. uri, ustan. občni zbor.
Sv. Štefan, srez Šmarje, ob 9.30, ust. obč. zbor.
Pristava, srez Šmarje, ob 15., ustan. občni zbor.

1. DECEMBER.

Svečana seja osrednjega izvršnega odbora Zdrženja borcev Jugoslavije (»Boja«) bo v soboto 1. decembra ob 11. uri v društvenih prostorih.

POKLONITVENO POTOVANJE NA OPLENAC, ki ga priredi »Zveza za tujski promet za Slovenijo« v Ljubljani, je preloženo na 8. in 9. dec. t. l. Odhod iz Ljubljane je 7. 12. zvečer ob 20.30 in povratek v Ljubljano 10. 12. zjutraj. Cena vožnje II. r. Din 273, III. r. Din 178 (vključno avtobus). Cena hrane Din 50 (dnevno), prenočišče Din 50 do 120 Din. Prijave sprejema Putnik, Ljubljana, do 4. decembra t. l.

Blaznikova »Velika pratika« za leto 1935 je izšla letos že devetdesetič. Za ta jubilej je prav lepo in primerno opremljena. Znano je, da hočejo imeti Slovenci predvsem to pratiko, ne samo pri nas doma, temveč tudi v inozemstvu, v Ameriki, Nemčiji, Avstriji, Italiji itd. Ta prava in res domača pratika se naroča pri tiskarni I. Blasnika nasledniki v Ljubljani.

Primerna Miklavževa darila!**VOLNENE NOGAVICE
ROKAVICE - MAJICE****KOMPLETNE POTREBŠČINE za
KROJAČE IN ŠIVILJE,**

nadalje: bogata zaloga zimskega triko-perila, žepnih robcev toaletnih potrebščin, kravat, vsakovrstnega modnega blaga itd.,

po najnižjih cenah pri trdki

Josip Petelinc, Ljubljana
za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Oglašujte v »Prelomu«

in naročajte naš list, ker s tem podpirate dobro stvar!

Smučarske čevlje!

prave, nepremočljive, ročno delo; športne moške, ženske in otroške se dobi v veliki izbiri in po nizkih cenah pri

A. ŽIBERT

LJUBLJANA, Prešernova ul.

Na zalogi ima tudi veliko izbiro snežnih čevljev v najnovejših oblikah in galoše za gospode.

Konfekcija, manufaktura in modna trgovina

Josip Olup, Ljubljana

nudi v veliki izbiri moške in deške obleke, suknje in površnike. Kamgarni iz domačih, čeških in angleških tovarn stalno na zalogi. Obleke izvršujemo tudi po naročilu. Velika zaloga moškega perila iz lastne tovarne »Triglava«.

Sprejemamo blago tudi v izvršitev.

Trgovci znaten popust.

Trgovski prostori: Stari trg 2, Pod Trančo 1.
Kolodvorska ulica 8.

Drobni oglasi

Premog, drva, koks
D. ČEBIN, Wolfova 1. - Tel. 20-56.

Smuči in smučarske opreme v veliki izbiri Vam nudi **Sport-Kmet** d. z o. z., Ljubljana, Aleksandrova 7

Veletrgovina z železnino

PETER MAJDIČ

„MERKUR“

Celje Kranj

dobavlja vse v stroko spadajoče predmete najpovoljnejše.

Svoji k svojim! Zahtevajte ponudbel

**Ivan Mastnak
Celje**

konfekcijska in manufakturna trgovina
Kralja Petra cesta štev. 15

Priporoča svojo veliko zalogo moških in deških oblek, Hubertuse in zimske plašče dolge in kratke, kakor tudi usnjate suknje znamke „NAPPA“, samo domače izdelave, moške in ženske šofe, hlače, tiskovino, platno, nogarvice, naramnice, rute itd. po zelo nizkih cenah.

Delavci imajo posebni popust.

Škodovi zavodi

trgovina za elektrotehnične predmete
pasaža palače »Viktorije«

Žarnice, lestence, svetilke za nočne omarice in vsa druga svetilna telesa, likalnice, kuhalne plošče ter ves ostali elektrotehnični material kupite najceneje.

Priporoča se

Civ. Ing. M. A. Štebi

Zastopstvo škodovih zavodov

Lastnik L. Pavlič

**DEŽNIKE
NOGAVICE**

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana

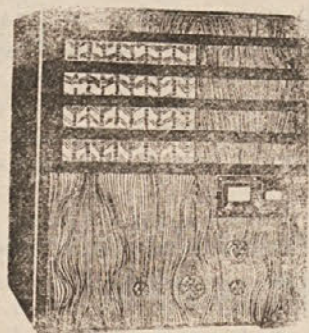
Pred Škofijo 19
podruž. Prešernova ul. 20

Beograd

Kralja Milana 13

Zagreb

Jurišićeva ul. 8

Prijetni so večeri po trudopolnem delu pri dobrem super Aparatu **ORION** za kratke, dolge in normaine valove, izravnavo fadigov, indikator tiho nastavitvev, itd. Dobite ga po ugodnih odplačilih pri

RADIOVAL

Ljubljana:

Dalmatinova ulica 13.

Celje:

Prešernova ulica 24.